

derdaad zoo gewoon zijn, als de briefschrijvers me doen denken, sta ik er verbaasd van, dat men er niet reeds lang publiciteit aan gaf. Want dan staan we hier voor een wereld van ongerechtigheid, die even schandelijk en gevaarlijk is, als die van het vloeken, van het drankmisbruik en van de onzedelijkheid.

Even gevaarlijk, en gevaarlijker nog; omdat ze zich gemakkelijker schuil houdt, en zich dekt met het etiket van de usance.

Heel de christenheid onderóms, en in de eerste plaats de organisatie van Christelijke Handels- en Kantoorbedienden, moet dan in 't geweer, om tegen deze geestelijke tirannen, deze gewetenloze geldjagers, deze beroepsmoedenaars van eerlijkheid en goede trouw, openlijk den strijd op te nemen. Men zette hun namen op „de zwarte lijst” en geve ze, als protest niet baat, prijs aan de publieke verachting. Dat zal ze misschien niet beter maken, maar wel makker. Wie voor geld liegt en bedriegt en anderen dwingt om het te doen, zal uit vrees voor het verlopen van zijn zaak, voor zulk een maatregel allicht niet ongevoelig zijn.

Maar — al moest dit even van mijn hart — het is m'n taak niet onze Vereeniging van Christelijke Kantoorbedienden van advies te dienen.

k Ga nu de vragen beantwoorden, die me gedaan werden.

De eerste twee van den eersten briefschrijver en die van den tweeden kan ik daarbij samenvatten. Ze komen neer op de vraag, of een christen in ondergeschikte betrekking ooit op den eisch van zijn patroon of superieur, mag doen, wat z'n conscientie wrakkt als zonde voor God.

Ik kan niet denken, dat m'n vragers ook maar een oogenblik in onzekerheid verkeerden over het antwoord, dat ze ontvangen zullen.

Zelf weten ze daarvoor te goed, hoe rusteloos het Woord ons vermaant, te allen tijde en in alles een goede conscientie te bewaren. Hoe het elke zonde, onder alle omstandigheden, veroordeelt en zelfs als zonde brandmerkt wat we doen in weifeling van ons zedelijk oordeel (Rom. 14:23).

In 't algemeen kan de vraag, of we nooit zondigen mogen tegen God, onder christenen, niet in ernst worden gedaan.

Ze werd dan ook alleen gesteld, met het oog op het geval, dat een meerdere van zijn ondergeschikte vergt wat zijn conscientie veroordeelt. Doch hoe weinig het Woord Gods, ook daarin iets laat afdingen op de gehoorzaamheid aan het gebod, zegt ons het klassieke antwoord der Apostelen op den eisch van den Joodschen Raad, dat ze zouden ophouden te spreken in den Naam van Jezus: „Men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan den menschen”.

De Joodsche Raad was de wettige, kerkelijke overheid der Apostelen; werd als zoodanig ook door hen niet gewraakt; maar dit verhinderde hen niet tegenover den eisch van het Sanhedrin hun onverbiddelijk „neen” te zetten.

Het antwoord op de eerste vragen kan daarom geen andere zijn dan dit, dat nooit ofte nimmer, een christen doen mag wat tegen het Woord des Heeren is; óók niet, als wie gezag over hem heeft, het vordert. Boven het gezag onzer meederen is het gezag onzes Gods. En het hümme, om het even of ze het erkennen of niet, is hun door God gegeven. Maar daarom is hun recht op gehoorzaamheid dan ook beperkt binnen de grenzen van gehoorzaamheid aan God, en mogen we niet alleen, maar moeten we om Gods wil gehoorzaamheid weigeren, waar het die grenzen overschrijdt.

Nooit kunnen we, in zulk een geval, onze verantwoordelijkheid afwentelen op onzen meerdere. Die meerdere is verantwoordelijk voor wat hij doet; maar wij dragen haar voor wat wij doen, al is het op zijn bevel.

En naar 't vermaan der Schrift: „Hebt geen gemeenschap met de werken der duisternis”, en „trekt geen ander juk aan met de ongelovigen”, blijft die verantwoordelijkheid, ook al bestaat wat wij doen slechts in het helpen uitvoeren van maatregelen, die we kennen als zondig voor God.

„Maar de gevolgen”, zal men zeggen.

Ik wijs deze bedenking niet met een luchtig gehaar af. k Laat haar gelden in al den droeven ernst, die er in spreekt, en k voel mee de beklemming, die haar ingeeft.

Laat me haar daarom rustig in een volgend nummer beantwoorden.

V.

K. F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Ontwerp-Stembusprogram.

V.

In de Eerste Kamer smeedde Prof. Diepenhorst kort geleden een blaam, door „Het Volk” op de financiële politiek van minister Colijn geworpen, heel handig in lof om.

Het sociaal-demokratische dagblad had wat zuur geschreven, dat min. Colijn geen doekjes om zijn bedoelingen windt, maar er recht voor uitkomt.

Prof. Diepenhorst greep dit aan en gaf den minister den naam van Colijn, den oprechte.

Welnu, diezelfde oprechtheid konstateerden we

ook in het A.R. Ontwerp-Stembusprogram, waar het voortgaande bezuiniging en defensie op zijn program bovenaan plaatst.

We prezen die taktiek.

Maar verheelden niet, dat zij ontzettend veel van de propaganda voor de a.s. verkiezingen eischt.

Door de vraag: is dit tactisch, drongen we een andere, welke wij eerst hadden gesteld, n.l. of die beide punten tot de principiële politiek behooren, terug.

Daarop trachten we nu een antwoord te geven. Het raakt hier de kwestie: wat is principiële politiek?

Niemand zal verwachten, dat wij dit ingewikkelde vraagstuk hier terloops eens zullen afhandelen.

Liever blijve dit voor later bewaard, wanneer wij er een afzonderlijke studie aan kunnen wijden.

Doch hier moet er toch iets van gezegd worden.

En dan bestaan er onder ons een paar misvattingen over principiële politiek, welke even onder de oogen gezien dienen te worden.

Vooreerst worden niet zelden politieke beginselen verward met theologische beginselen.

Ons volk is theologisch van aanleg.

Daarin ligt een groote zegen.

Maar ook is hier gevaar niet uitgesloten.

Dit gevaar n.l., dat het alleen dat als beginsel erkend, waarover de theologie zich heeft uitgesproken.

Om een paar voorbeelden te geven.

Het politieke program van de R.-K. Staatspartij, waarbij ook het verbond St. Michael zich aansluit, meldt als no. 1: wetgeving, waardoor de heiligheid van het huwelijk gehandhaafd wordt.

Nu spreekt de theologische ethiek zich zeer breed over het huwelijk uit. Zij ontwikkelt dienaangaande beginselen. Beginselen, welke ook voor het staatsleven gelden. Onze Calvinistische politiek heeft zeer zeker voor de voornaamste beginselen in deze bij onze theologische ethiek in de leer te gaan.

Daar hebt ge — om nog iets te noemen — de Zondagswet. Een echt Christelijke Zondagswet kan niet ontworpen worden zonder dat de opstellers de hulp van de theologische ethiek hebben ingeroepen.

Men leide hieruit nog niets af voor de verhouding van de rechtswetenschap tot de theologie.

Daarover hoop ik bij een andere gelegenheid te schrijven.

Ik koos deze voorbeelden, omdat men het onder ons, maar het mij voorkomt, hiermee vrij wel eens zal zijn.

Niemand zal ontkennen, dat onze politiek het in dit opzicht niet kan stellen zonder de ethiek.

Maar nu zijn er in de politiek niet alleen principia, waarover met de theologie te rade moet worden gegaan, doch ze heeft er ook, waarover de theologie zich niet uitspreekt en uitspreken kan. Ieder terrein heeft zijn speciale beginselen.

We hebben Calvinistische politieke, sociale, aesthetische, juridische, filosofische en nog andere beginselen.

Deze worden niet uitgewerkt door de theologie, maar door hen, die het Calvinisme in zijn diepte en volheid voor alle levenssterren aanvaarden.

En dan onder dit beding, dat geen beginsel op het eene terrein mag strijden tegen dat op een ander terrein.

Want onze Calvinistische wereld- en levensbeschouwing vormt een eenheid.

Tusschen alle beginselen, hoe uiteenlopend ook, moet harmonie bestaan.

En die wordt ook verkregen, wanneer allen uitgaan van Gods Woord, gelijk dat speciaal door het Calvinisme geëerbiedigd wordt.

Een waar beginsel moet uit dat Woord rechtstreeks voortvloeien.

Evenwel... er is nog een bedenking.

Bezuiniging en defensie worden door iedere politieke partij, welke zorg draagt voor ons nationaal voortbestaan, gehuldigd. Daar steekt toch niets specifiek Calvinistisch of anti-revolutionairs in.

Uit dit bezwaar, dat zeker door menigen wordt geopperd, spreekt een bedenkelijke inperking der beginselen. Volgens deze beschouwing zouden alleen achter die daden, waarin we ons uiterlijk van anderen onderscheiden, beginselen werken.

We gaan nu voorbij, hoe men, door zoo te redeneeren, de algemeene genade Gods veronachtzaamt.

Liever pogen we de ongerijmdheid ervan aan te toonen.

Alle menschen eten om in het leven te blijven. Naar het uiterlijke eet een Calvinist niet anders dan een atheïst.

Toch zal een Calvinist innerlijk anders aan tafel zitten dan zijn tegenstander. Tenminste als hij bewust Calvinist is en oprecht leeft voor zijn God.

Dan zal hij in praktijk trachten te brengen het apostolische woord: hetzij dat gij eet, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter eere Gods.

Het is het beginsel, waardoor vooral het spreekwoord waar wordt: wanneer twee hetzelfde doen, doen ze nog niet hetzelfde.

Dat geldt ook in de politiek.

Wanneer andere partijen uiterlijk hetzelfde nagen als wij, doen ze nog niet hetzelfde.

Wanneer zij bezuiniging en defensie voorstaan, dan laten zij zich drijven door het nuttigheidsdoel en daardoor alleen.

Maar de Calvinist zal het ondernemen, omdat God het wil.

Zoodra hij eenig politiek punt vaststaat, dat God het wil, is het principieel geworden.

En of God het wil, daarover beslist het Woord van God.

Hoe staat het nu ten deze met de beide bedoelde punten?

Inzake het principiële van de defensie geeft het Ontwerp-Stembusprogram een uitvoerige toelichting.

Hier volge de kwintessens:

Daarentegen scheen het volstrekt noodig om zich duidelijk en met nadruk uit te spreken ten opzichte van den onze volkskracht neerdrukkenden geest, die van daadwerkelijke handhaving van ons volksbestaan afziet en van weerloosheid voor ons volk heel verwacht.

Naar de vaste overtuiging van het Centraal Comité gaat die geest in tegen hetgeen de Heilige Schrift ons leert aangaande Gods leiding met de volken. Hij riep de volken in het aanzijn: Hij stelde hunne landpalen vast (Deutr. XXXII:8). Hij gaf elk volk zijn eigenaardigheid en zijn eigen roeping, zijn eigen taak in de historie der menscheit. Te dien opzichte bestaat geen onderscheid tusschen kleine en groote volken, ja relatief hebben de kleine volken meer dan de groote bijgedragen tot den schat der geestelijke goederen, welke God de menscheit heeft toebedeeld.

Het is dus miskenning van de roeping en van het bestuur Gods, als een volk door weerloosheid zijn bestaan wil opgeven en in lijdelijkheid zich wil voegen onder de heerschappij van anderen. Het is een wegwerpen van den zegen en van het recht, die God in het eigen nationaal bestaan heeft geschonken. Handhaving van dat bestaan met alle ten dienste staande middelen is de Christenplicht, waarvoor wij in gehoorzaamheid aan Gods gebod opkomen.

Tot die handhaving is allereerst noodig het kwaken, verzorgen, ontwikkelen van de geestelijke goederen, die wij van God ontvingen. Hoe vreemd het moge klinken in een wereld, die naar geld en goed, naar eer en macht, naar genot en lust jaagt — wij aanvaarden ootmoedig en van harte des Heeren Woord: „Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid en al deze dingen zullen U worden toegeworpen”. Het geestelijke gaat ook nu voor ons voorop. Met name in dezen zin, dat wij met klem weenstand willen bieden aan elke poging tot loswrikking van de Christelijke grondslagen van ons volksleven, en dat wij met kracht willen inwerken op de zedelijke grondovertuiging van ons volk, opdat daarin de eerbied voor 's Heeren Woord en Wet overheersche.

Nietwaar, hierin beluistert men nadrukkelijk de overtuiging: God wil het. En even nadrukkelijk wordt hier een beroep gedaan op de Schrift.

Een volgend maal over de Bezuiniging.

Ik mag wel verzoeken uit het bovenstaande nog geenerlei conclusies te trekken.

Ze mochten eens voorbarig zijn.

Artikel 123.

Uit Indië komt het bericht, dat de Volksraad de voorgestelde wijziging op artikel 123 van het Regeeringsreglement heeft verworpen.

Dit artikel bepaalt:

De Christen-leeraars, priesters en zendelingen moeten voorzien zijn van eene door of namens den Gouverneur-Generaal te verleenen bijzondere toelating om hun dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van Nederlandsch-Indië te mogen verrichten. Wanneer de toelating schadelijk wordt bevonden of de voorwaarden daarvan niet nageleefd, kan zij door den Gouverneur-Generaal worden ingetrokken.

Steeds was dit artikel den anti-revolutionairen een ergernis.

De vrijheid der Zending werd erdoor aan banden gelegd.

De kerk werd op deze wijze aan den Staat onderworpen.

Natuurlijk behoort dit verkeerde beginsel uit het reglement te verdwijnen.

Maar in de praktijk was aan dit artikel toch een voordeel verbonden.

Een regeering, die de Zending wel gezind was, wist hierdoor onedele „concurrentie” te voorkomen.

Laten we het kind maar bij den naam noemen. Rome heeft de afkeurenswaardige gewoonte, om als een andere Zending een terrein bearbeit en daar eerstelingen inzamelt, zich ook in die streek te nestelen.

Meer dan één Zendingman, niet alleen hier, maar ook in Amerika, verklaarde mij, dat wie in de Zending arbeid, vanzelf anti-papist wordt.

Rome stapt graag in een opgemaakt bed. Zij maakt den overgang tot het christendom veel gemakkelijker dan eenige andere Zending.

Daarom is het de puzzle, hoe art. 123 kan verdwijnen en toch deze concurrentie kan worden voorkomen.

De voorgeslagen wijziging loste deze puzzle niet op.

Zij was van dezen inhoud:

Voor gewesten of gedeelten van gewesten waar de verzekering van de openbare orde dit vereischt, kan bij ordonnantie worden bepaald, dat Christengodsdienstleeraars, priesters en zendelingen voor de uitoefening van hunne werkzaamheid als zoodanig voorzien moeten zijn van eene door of namens

den G.
toelatin.
De
vorige
jaren v
eerste
de uitv
ordonna
Op zich
Niet vo
zijn, werl
van toelat
gewesten
de Zending
In het
toelating
Toch
van de
digen.
Daar ku
niet geneg
Het zou
van den I
Doch ho
zing kun
dat ze ve
Ze was
En of es
gebied bij
de vraag.
= Financie
In Den
geopend ve
Daarin v
Egyptische
Von Bissin
Utrecht.
Ook de
ter zelf we
Deze, des
minister De
cier en als
Deze lof
Het is ja
kan worde
In dit op
strekken.
Daar zijn
de orde va
Zeker, d
zulk een w
Lamsingh
de gave to
Ook trak
door dikwi
Zij laten
Maar er
terugtrekke
De aande
hier wel w
van onder
Het mag
dat legaten
langer hoe
Onze Vri
en meerder
= Paskwil.
Bij de b
dat de lei
zegge twee
Wordt ze
Zeker, h
Maar ve
hoor? Hij
juist aan
En zulke
zaamheden.
Zelfs bij
de hoogste
Het schij
valt.
Maar leg
neer?
Als het
men den l
woord moe
kunnen zij
En de s
frisch zijn.
maal pask
die nu in
overtroffen.
Laten an
het radio
plaats een
de Kamerle
taam luiste
de Handeli
Moet er
ze opbellen
't is wan
rupties van
En ook j
telijk-histori
adres van
is het gew
kelen de t

men, omdat
taut, dat God
worden.
st het Woord

de bedoelde

fensie geeft
itvoerige toe.

oodig om zich
n ten opzichte
nden geest, die
ons volksbe-
voor ons volk

Centraal Co-
en de Heilige
eiding met de
t aanzijn. Hij
XXXII:8). Hij
zijn eigen
der menschen
onderscheid
relatief hebben
te bijgedragen
welke God de

eping en van
e weerloosheid
heid zich wil
nderen. Het is
het recht, die
heeft geschou-
met alle ten
enplicht, waar-
ds gehod op

odig het kwa-
teestelijke goe-
oe vreemd het
naar zeld en
n lust jaagt —
de des Heeren
Gods en Zijne
len U worden
ook nu voor
dat wij met
ke poging tot
indslagen van
t willen inwer-
van ons volk,
leeren Woord

drukkelijk de
nadrukkelijk
Schrift.
ging.
nstaande nog

le Volksrant
123 van het

a zendingen
if namens den
ijzondere toe-
paald gedeelte
richten. Wan-
vonden of de
kan zij door
getrokken.

volutionairen

- aan banden

Staat onder-

insel uit het

artikel toch

gezind was.
le" te voor-

am noemen.
woonte, om
beaardheid en
in die streek

alleen hier.
dat wie in
st wordt.

akt bed.
stendom veel
ding.
123 kan ver-
kan worden

deze puzzle

ewesten waar
dit vereischt.
dat Christen-
belingen voor
heid als zoo-
oor of namens

Jen Gouverneur-Generaal te verleenen bewijs van
toelating, welke voor intrekking vatbaar is.

De ordonnantie, uitgevaardigd krachtens het
vorige lid, wordt telkens voor ten hoogste vijf
jaren vastgesteld. In het verslag, bedoeld bij het
eerste lid van Art. 60 der Grondwet, wordt van
de uitvaardiging, wijziging en intrekking van die
ordonnantie mededeeling gedaan.

Op zichzelf bracht zij geen geringe verbetering.
Niet voor allen, die in de Zending werkzaam
zijn, werd volgens dit voorstel meer een bewijs
van toelating vereischt, maar voor hen, die in
gewesten arbeiden, waar de openbare orde door
de Zending zou schade lijden.

In het regeringsreglement is een bewijs van
toelating regel, in het voorstel uitzondering.

Toch kan de omschrijving „waar de verzekering
van de openbare orde dit vereischt" niet bevredigen.

Daar kan door een Regeering, die de Zending
niet genegen is, alles uit worden gehaald.

Het zou kunnen leiden tot een bevoorrechtiging
van den Islam.

Doch hoeveel bedenkingen we tegen deze wij-
ziging kunnen aanvoeren, het dient toch betreurd,
dat ze verworpen is.

Ze was in elk geval een stap in goede richting.
En of een Regeering concurrentie op Zending-
gebied bij reglement kan verbieden, blijft altijd
de vraag.

Financier-idealist.

In Den Haag werd j.l. Zaterdag een museum
geopend voor Grieksche en Egyptische kunst.

Daarin vond o.m. een onderdak de verzameling
Egyptische kunst van den Duitschen geleerde Prof.
Van Bissing, thans buitengewoon hoogleeraar te
Utrecht.

Ook de kollektie Grieksche kunst van den stich-
ter zelf werd daarin geplaatst.

Deze, de heer Lunsingh Scheurleer, werd door
minister De Visser gehuldigd als een groot finan-
cier en als een groot idealist.

Deze lof was verdiend.

Het is jammer, dat hij in ons land niet vaker
kan worden toegezwand.

In dit opzicht kan Amerika ons ten voorbeeld
strekken.

Daar zijn schenkingen van dezen aard bijna aan
de orde van den dag.

Zeker, de schenkers hebben er gewoonlijk niet
zulk een werkzaam aandeel in gehad als de heer
Lunsingh Scheurleer. Doch ieder heeft er ook niet
de gave toe.

Ook trachten de Amerikaansche miljonairs daar-
door dikwijls hun naam te „vereeuwigën".

Zij laten de een of andere hall naar zich noemen.
Maar er zijn ook andere, die zich bescheiden
terugtrekken.

De aandacht van het kapitaal mocht werkelijk
hier wel wat meer gericht worden op inrichtingen
van onderwijs en kunst.

Het mag wel eens de opmerkzaamheid trekken,
dat legaten en dotaties voor onze stichtingen hoe
langer hoe spaarzamer worden.

Onze Vrije Universiteit b.v. zou een ziekenhuis
en meerdere laboratoria goed kunnen gebruiken.

Paskwil.

Bij de begrotingsdebatten is het voorgekomen,
dat de leider van een Kamerfractie voor twee,
zegge twee Kamerleden moest spreken.

Wordt zóó het parlement niet tot een paskwil?
Zeker, het was laat.

Maar verdiende daarom die spreker geen ge-
hoor? Hij kon het toch niet helpen, dat hij toen
juist aan de beurt was.

En zulke situaties behooren niet tot de zeld-
zaamheden.

Zelfs bij kwesties, waarbij het landsbelang in
de hoogste mate is betrokken, doen zij zich voor.

Het schijnt, dat tegen dit kwaad niets te doen
valt.

Maar legt men zich er niet te gemakkelijk bij
neer?

Als het werkelijk onvermijdelijk is, dan geve
men den Kamerleden, die na tien uur aan het
woord moeten komen, maar een diktafoon. Dan
kunnen zij daarin spreken, als zij nog frisch zijn.
En de stenografen kunnen opteekenen als zij
frisch zijn. Er zijn nog andere mogelijkheden. Al-
temaal paskwilen. Maar moeilijk kan de paskwil,
die nu in het parlement verkocht wordt, worden
overtroffen.

Laten anders de redenaars door de telefoon voor
het radio-uitzend-station te Hilversum oreëren,
plaats een luidspreker in de Kamer, dan kunnen
de Kamerleden, als zij er lust in hebben, er naar
gaan luisteren, of anders lezen zij het wel in
de Handelingen.

Moet er gestemd worden, dan laat de Voorzitter
ze opbellen.

't Is waar, in dit systeem moeten we de inter-
rupties van Duys en Kleerekoper missen.

En ook gevatte antwoorden als van den chris-
telijk-historischen plattelandsch Weikamp aan het
adres van Kleerekoper: „Bij ons op de boerderij
is het gewoonte, dat kippen, die het hardst ka-
kelen de minste eieren leggen".

Bezoldigingsbesluit.

In de pers is met het bezoldigingsbesluit ge-
speeld.

Het bericht deed de ronde, dat het bezoldigings-
besluit met 1 Januari 1925 niet zou worden uit-
gevoerd.

Vanzelf maakte dit menig ambtenaar „lekker".
Maar daarom was de ontnuchtering wreed, toen
de Regeering liet mededeelen, dat van intrekken
geen sprake is.

Bedrijft hij, die zulk een bericht de wereld in-
zendt, niet een onverantwoordelijk spel?

Was dit misschien het werk van een politieke
slimmeling, die eerst wat hoop wilde opwekken,
waarvan hij wist, dat zij ijdel was, maar met de
bedoeling om de teleurstelling aan te grijpen tot
het kweken van verbittering?

De Tariefwet.

Zoo is dan de tariefwet ook in de Eerste Kamer
aangenomen.

Zij moet het tekort op de Begrooting van het
volgende jaar wegwerken en waar het bezoldigings-
besluit hard is aangekomen, die hardheid ver-
zachten.

Wanneer dan ook, dank zij deze wet, verschil-
lende ambtenaarsgezinnen straks verlichting ont-
vangen, mogen deze wel bedenken, dat Links hier-
toe niet heeft meegewerkt.

Het fluit.

Verschillende ketels in de machinekamer van
het volkerenleven fluiten.

Albanie, waar een opstand is uitgebroken, Noord-
Afrika, waar de Spanjaarden verliezen lijden,
Frankrijk, waar Herriot met een zeer been tegen
het Communisme ageert, Reval, waar een groote
brand uitbrak, die naar men wil, communistische
vonken deed uitspatten, Japan, waar men zich
ergert aan de Engelsche vlootbasis te Singapore
(hoewel die ergernis volgens officiële berichten,
niet altijd de meest betrouwbare, reeds aan het
luwen moet zijn), Rusland, waar kapitaal-welgezinde
en kapitaal-vijandige bolsjewisten elkander in het
welige Russische haar zitten, en nog andere landen
en plaatsen doen dergelijke geluiden hooren.

Dit verraadt hoogspanning hier en daar.

Ziek.

Een dominee, zei Spurgeon, mag geen gestel
hebben.

Maar een minister-president of een politieke
leider in landen, waar het spant, ook niet.

Zoodra wordt niet verluid, dat zoo iemand ziek
is, of men verpolitiekt zijn ziekte.

Herriot ziek, hm, hm, hij heeft er zeker genoeg
van.

Trotzki ziek, hm, hm, hij voelt zich zeker in
het hartje van Rusland niet meer veilig, hij wil
naar De Krim.

De Koning van Spanje ziek, hm, hm, opmer-
kelijk, dat dit juist samenvalt met de Spaansche
verliezen in Afrika.

Stellig, ziekte was menigmaal een politiek voor-
wendsel.

Maar het typeert toch het onbegrensde wan-
trouwen, dat in politieke kringen heerscht, dat
men begint met niet aan een werkelijke ziekte
te gelooven.

Nog geen kabinet.

„Mogelijk draait het nog op Marx uit."

Zoo schreven we een vorig maal met betrekking
tot de verkiezingen in Duitschland.

En het ochtendblad van den volgende dag
bracht reeds de tijding, dat inderdaad aan Marx
opdracht was verstrekt.

Toch schiet ook hij niet op.

Men meent, dat het er veel van zal afhangen
of op 10 Januari de Keulen-zone zal worden ont-
ruimd.

Doch Duitschland kan er wel op rekenen, dat
dit laatste niet geschiedt.

De gemoederen kunnen zich hierover opwinden.
Evenwel kan het gevolg hiervan geen ander
zijn, dan dat de oplossing van de crisis moeilijker
wordt.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Twee Kerstzangen.

Als we, de gewoonte getrouw, bij de herdenking
van het kerstfeest, luisteren naar de kerstklanken,
die onze letterkunde doornuischen, kiezen we dit-
maal twee gedichtjes uit verschillende tijden
en van gansch verscheiden aard, maar die niettemin
in hun vreugde-accorden uitnemend harmonieëren:
„Kerszang" van Heiman Dullaert, en „Kerstlied"
van Prosper van Langendonck.

We kiezen dit tweetal, 't een dateerend uit de
latere jaren van den Gouden Eeuw, 't andere uit
de Vlaamsche kunst van den nieuweren tijd, omdat
ze de uitingen zijn van dezelfde stemmingen, die
we in de afbeelding van het kerstwonder in onze
schilderkunst vinden. Daar toch hebben we de
gewijde schilderijen van Rembrandt en Rubens,
mystiek en vol heiligen glans, en de naïef-eenvou-

dige primitieven van het kindeken in den stal,
van de blij-verwonderde herders, de stil-aanbid-
dende wijzen. Beide vormen van reproductie zijn
uiting van vroomheid en eerbied, uit beide spreekt
dezelfde vreugde-stemming, maar ze verschillen in
dateering en aard, en dus, zelfs zeer sterk, in de
beelding der feiten.

Datzelfde nu kennen we uit de letterkunde. Ook
daar zien we den vorm van het gewijde, den
mystieke ernst, en dien van het naïef-eenvoudige,
het primitieve. En van dien tweërlei vorm willen
we thans een proeve geven.

Voorbeeld van den eersten is 't gedichtje van
Dullaert.

Deze, betrekkelijk weinig bekende, 17e eeuw-
er, was schilder en dichter. In de schilderkunst was
hij leerling van Rembrandt en als zoodanig zelfs
een der besten, wiens werk dat van den meester
soms zoozeer nabij kwam, dat het voor diens arbeid
werd gehouden; in z'n dichtkunst was hij navol-
ger van Vondel, met name van diens stichtelijke
poëzie. Herinneren we ons nu de Kerststukken van
deze beide meesters, geheel aansluitend bij den
17en eeuwischen geest, dan zien we daarvan een
afschijnsel in Dullaerts „Kerszang", matter van
glans wel, omdat hij niet een kunstenaar was van
de expressieve kracht van Rembrandt of Vondel,
maar toch in sommige fragmenten hun uitbeelding
nabijkomend. We herkennen zelfs de lijnen van
Vondels beroemde rei van edelingen in enkele
strophen van dit gedicht. Men hoore slechts:

Jucht Engelen, jucht in uw Hof;
Zingt menschen, geeft aan Gods lof;
Laat Heemlen, uwe reien hooren;
Danst Aardrijk, huppelt, maakt geschal
Omdat met Jezus in dees stal
De zaligheid nu is geboren.

Gaat, zaliggrage zielen, gaat,
Van allen ouder, allen staat,
Bij deze kribbe uw eer bewijzen
Aan die' er in gebakert rust.
Indien u puik van wijsheid lust,
Hier is de tuchtschool van de wijzen.

Zoo u 't gezag in d'oogen speelt,
Hier leyt hij die de kroonen deelt.
Of poogt gij schatten te vergaren,
Hier is die goud en perlen maakt.
Of, zoo gij naar de grijsheid haakt,
Dit kind is meester van de jaren.

Indien u d'elste aantrekkelijkheid
Van een bevallig lichaam vleit,
Hier kunt ge voor de schoonheid knielen,
En als de lekkerny u nood,
O, Jezus is een hemelsch brood,
Een eeuwig voedsel voor de zielen.

Naast dezen kerstzang leze men nu eens het
gedichtje van Prosper van Langendonck, zoet-ge-
moedelijk Vlaamsch kerstliedje, even licht van klank
als de Vlaamsche primitieve luchten zijn van kleur:

De nacht was zwijgend,
de nacht was donker
in 't veld van Bethlehem.
Geen stemme ruischte er,
geen sterre blinkt er
op 't veld van Bethlehem.
Doch eensklaps trilden vreugdepsalmen
en hemelsch zongen de Engelenkoren:
Daar is een kindeken, een kindeken, een kindeken
[geboren].

En herders zochten
vol blij verwachten
den stal van Bethlehem.
Ze aanbaden Jezus
met diep betrachten
ten stal van Bethlehem.
Hun hart sprong op van loutre vreugde:
Heil den Messias ontverkoren!
Daar is een kindeken, een kindeken, een kindeken
[geboren].

Drie wijzen kwamen
toen hergefoegen
en zochten Bethlehem;
heilblinkend rees er
een ster ten hoogem
en wees hun Bethlehem.
Ze knielden daar, in stille aanbidding,
en boden rouwwerk en trezen:
Daar is een kindeken, een kindeken, een kindeken
[geboren].

Wij hooren immer
die psalmen klinken
om 't heilig Bethlehem.
Wij zien nog immer
die sterre blinken
op 't heilig Bethlehem.
Nog heel ons ziele streeft daarheen,
Daar is ons 't eeuwig heil beschoren:
Daar is een kindeken, een kindeken, een kindeken
[geboren].

Twee geheel verschillende gedichtjes alzoo, ver-
schillend in aard en kleur, in toon en klank, in
metrum en rhythme, maar één in geest en stemming,
één in den blijden jubel, dat met het Kindeken in
den stal de zaligheid is geboren.

Dat is de harmonie der vreugde-accorden, om-
dat het de genade is van het kerstfeest.

C. T.